

Wykaz tematów – Etnograficzne lato w mieście 2026

Etnografia Polski

1. Mazowsze: Łowiczanka jestem (kl. 0–3, kl. 4–8)

Na zajęciach poznamy piękne wielobarwne wzory łowickich wycinanek i haftów. Zatańczymy w rytmie tańców mazurkowych i zaśpiewamy przyśpiewki. Każde dziecko wykona własną wycinankę/wyklejankę inspirowaną wzorami łowickimi.

2. Cztery pory roku w kulturze ludowej (kl. 0–3)

Jak można przywołać wiosnę? Jak odpoczywano w długie letnie dni? Co to jest darcie pierza? Na zajęciach opowiemy, jak dawniej na wsiach w Polsce wyglądał rok obrzędowy, a także prace rolnicze i gospodarskie. Zapoznamy się z najważniejszymi zwyczajami obchodzonymi w miesiącach wiosenno-letnich. Każda osoba wykona ozdobę inspirowaną porą roku.

3. Folklor dziecięcy – zabawy naszych babć i dziadków (kl. 0–3)

Podczas spotkania dowiemy się, jak dawniej dzieci mieszkające na wsi spędzały wolny czas. Niegdyś dzieci często pomagały rodzicom przy różnych pracach gospodarskich. Dlatego dzieci wykorzystywały każdą możliwą okazję do zabawy, także na polu, na pastwisku czy na podwórku. „Ślepa babka”, „Panna róża”, „Wilk i gąski” – znacie te zabawy? Odgadniemy zagadki, poznamy wyliczanki i wymyślimy, do czego w zabawie mogły służyć patyczki i kamyki. Zrobimy również własną zabawkę. Jednym słowem damy się ponieść dziecięcej wyobraźni!

4. Tradycyjne zero waste – etnograficzne podejście do ochrony środowiska (kl. 0–3, kl. 4–8)

Zero waste to znaczy bez odpadów. Na warsztacie porozmawiamy o ludowych tradycjach zero waste, czyli o tym, jak dawniej wykorzystywano zużyte przedmioty i nadawano im drugie życie. Zrobimy też pamiątki z zajęć metodą zero waste.

5. Strój, taniec i gwara na Warmii (kl. 0–3)

Warmia to kraina lasów i jezior, dawniej zamieszkiwali ją ludzie, którzy nazywali się Warmiakami. Mówili gwarą warmińską, której posłuchamy i nauczymy się na zajęciach. Nie byli ani Polakami ani Niemcami. Przyjrzymy się tej grupie etnograficznej, zobaczymy jak mogli się ubierać, jakie mieli zwyczaje. Nauczymy się śpiewać i tańczyć po warmińsku.

6. Tańcem przez Polskę: Walczyk (kl. 0–3)

Podczas zajęć nauczymy się kroku walczyka. Zaczniemy od nazywania emocji, a następnie nauki piosenki ludowej „nie chcę cię znać” oraz nauczymy się jak przeproszać i rozwiązywać konflikty. Następnie do piosenki „nie chcę cię znać” zatańczymy walczyka. Pobawimy się w „zająca” skacząc przez patyki. Porozmawiamy o tym kto, kiedy i dlaczego tańczył walczyka dawniej, a jak tańczy się go dzisiaj. Zajęcia mogą odbywać się na świeżym powietrzu.

7. Tańcem przez Polskę: Warmia (kl. 0–3)

Podczas zajęć nauczymy się kroku polki trzęsiąki. Zaczniemy od nauki piosenki o szewcu, nauczymy się jakich sprzętów używał i jakie inne zawody wykonywano dawniej. Następnie

przeniesiemy się na Warmię i do piosenki “szewc” zatańczymy polkę trzęsionkę. Nauczymy się też zabawy “maczek”. Zajęcia mogą odbywać się na świeżym powietrzu.

8. Tańcem przez Polskę: Krakowiak (kl. 0–3)

Podczas zajęć nauczymy się kroków krakowiaka. Porozmawiamy o krakowskim stroju znanym w całej Polsce, o jego pochodzeniu i wyglądzie. Następnie za pomocą zabawy w berka nauczymy się ozdobnych elementów krakowiaka i zatańczymy układ taneczny. Zajęcia skończą się stworzeniem prototypów wianków dla dziewczynek i prototypów czapek dla chłopców. Zajęcia powinny odbyć się na większej przestrzeni niż sala lekcyjna np. sala gimnastyczna, mogą odbywać się na świeżym powietrzu.

9. Historia Mazowsza zapisana w architekturze (kl. 0–3, kl. 4–8)

Zajęcia poświęcone architekturze Mazowsza – od tradycyjnej zabudowy, przez architekturę fabryczną i obiekty sakralne, po modernizm. Uczestnicy poznają, jak architektura może opowiadać o historii regionu, jego przemianach społecznych oraz życiu mieszkańców w różnych epokach. W części praktycznej dzieci wykonają prace inspirowane wybranymi przykładami architektury Mazowsza.

10. Polska sztuka ludowa i rzemiosło (kl. 0–3, kl. 4–8)

Warsztaty wprowadzające w świat polskiej sztuki ludowej i tradycyjnego rękodzieła. Dzieci poznają charakterystyczne motywy i techniki, takie jak wycinanki oraz formy obrzędowe, m.in. kurpiowskie byski i inne tradycyjne wyroby związane z dawnymi zwyczajami. Dowiedzą się, jak twórczość ludowa odzwierciedlała codzienne życie, wierzenia i wyobraźnię dawnych społeczności. W części praktycznej dzieci wykonają własne prace inspirowane tradycyjnymi wzorami sztuki ludowej.

Etnografia świata

1. Afryka – jeden kontynent, wiele kultur (kl. 4–8)

Afryka wydaje się tak odległym i nieznanym lądem, że często patrzymy na nią przez pryzmat całego kontynentu, a zapominamy o bogatej różnorodności kulturowej, jaką możemy znaleźć w poszczególnych regionach. Uczestnicy warsztatów posłuchają afrykańskich legend, pobawią się tak jak ich rówieśnicy mieszkający w Afryce i spróbują zrozumieć te odmienne kultury.

2. Etnograficznie opowieści o architekturze (kl. 0–3, kl. 4–8)

Dlaczego w zależności o zakątku świata tradycyjne budownictwo tak się różni? Dlaczego w Mongolii ludzie mieszkają w jurtach? Podczas warsztatów dzieci poznają tradycyjną architekturę z różnych zakątków globu, odkrywając, jak materiały, klimat i kultura kształtują to w jaki sposób ludzie żyli lub żyją do dzisiaj. Uczestnicy stworzą własne modele tradycyjnych domów, inspirowane przykładami z innych regionów i spróbują zrozumieć, jak architektura odzwierciedla życie ludzi.

3. Salamo! Przywitanie z Madagaskarem (kl. 0–3)

Gdzie leży Madagaskar i co się na nim znajduje? Czy faktycznie żyją tam... pingwiny? Na zajęciach poznamy ogólną charakterystykę Madagaskaru. Wcielimy się w Malgasy uprawiających pole ryżowe, zaśpiewamy malgaskie piosenki, a potem do nich zatańczymy. Dowiemy się trochę o lokalnych strojach, instrumentach. Poznamy także wyjątkowych mieszkańców wyspy – lemury.

4. Kolorowe jedzenie z wyspy Madagaskar (kl. 0–3)

Jedzenie różnie wygląda, ma różne smaki i różne kolory! Dowiemy się co jedzą mieszkańcy i mieszkanki Madagaskaru, zwracając uwagę szczególnie na owoce i warzywa. Apali, raketa, papaja? Czy te owoce są Wam znane? Jak wyglądają? Przygotowanie posiłków wymaga dużo pracy, dlatego wcielając się w Malgaszki przygotujemy ryż, który najczęściej spożywają Malgaszki.

5. Jak przywołać lemura? Endemiczni mieszkańcy Madagaskaru (kl. 0–3)

Lemury, kameleony, karaluchy, jaszczurki i gekony, znacie ich sekrety? Na zajęciach przeniesiemy się w malgaskie lasy, żeby zgłębić wiedzę o żyjących tam zwierzętach. Będziemy wołać lemury, a potem przyozdabiać ich puszyste ogony. Zobaczymy też jak zwierzęce mamy troszczą się o swoje małe i spróbujemy znaleźć podobieństwa w świecie ludzi.

6. Przez Maroko, Tunezję i Egipt, czyli muzyczna wyprawa do Afryki Północnej (kl. 0–3, kl. 4–8)

Złoty piasek, błękitne morze i gorące słońce - brzmi jak wakacyjna przygoda? A to dopiero początek! Wybierzemy się w podróż do krajów Maghrebu, czyli Afryki Północnej, gdzie odkryjemy niezwykły świat dźwięków, rytmów i muzyki arabskiej. Poczujemy się jak prawdziwi wędrowcy przez piaski Sahary, nauczymy się tradycyjnych rytmów, a następnie spróbujemy je... wyklaskać i wytupać! Przemierzmy pustynię od Maroka po Egipt, po drodze poznając brzmienia tradycyjnych arabskich instrumentów, takich jak bendir, darabuka, riq i ney arabski.

7. Słodka Turcja. Muzyka i kuchnia (kl. 0–3, kl. 4–8)

Zapraszamy na kulinarną i muzyczną podróż po Turcji! Czy jedliście kiedyś chałwę? A bakławę lub lokum? Odwiedzając Turcję, trzeba zapamiętać o diecie, bo kuchnia tego kraju słynie ze smakowitych deserów. Skąd pochodzą i co mówią nam o tureckiej kulturze? Jaki jest związek jedzenia z muzyką? Jakie instrumenty można było usłyszeć na dworze sułtana, a jakie wybrzmiewają dzisiaj na tureckich ulicach i targach? Dowiemy się tego wspólnie w trakcie warsztatów będących podróżą po kulinarnych i muzycznych tureckich tradycjach.

8. Na perskim dywanie (kl. 0–3, kl. 4–8)

Na pewno znacie bajkę o Aladynie, ale czy wiecie, skąd wziął się latający dywan, magiczna lampa i czym (lub kim) naprawdę były dżinny? Podczas zajęć poznamy świat perskiej kultury i posłuchamy dźwięków tradycyjnych perskich instrumentów takich jak ney, tombak, daf czy daire. Spróbujemy wyobrazić sobie, jaka muzyka mogła rozbrzmiewać w pałacu szacha, jaka towarzyszyła ucztom i biesiadom, a co można było usłyszeć na perskiej ulicy i na bazarze. Dowiemy się też, co wspólnego mają z tym wszystkim... dywany (nie tylko latające).

9. Muzyka Kaukazu. Przez Armenię i Azerbejdżan (kl. 0–3, kl. 4–8)

Kaukaz to wspaniałe góry, zabytki i starożytne miasta, ale także niezwykle bogata i piękna muzyka. Na zajęciach poznamy tradycyjne ormiańskie i azerskie instrumenty, a także rytmy i melodie, które towarzyszą ludziom tych kaukaskich narodów przez całe życie. Co to jest duduk i balaban, a jak się gra na dajrze i qaval? Tego wszystkiego dowiemy w czasie muzycznych warsztatów przybliżających kulturę Armenii i Azerbejdżanu.

10. Jak brzmią Chiny? Muzyczna podróż po Państwie Środka (kl. 0–3, kl. 4–8)

Chiny to ogromny kraj, gdzie spotyka się wiele kultur, tradycji i wierzeń. To także ojczyzna różnych tradycyjnych instrumentów, rytmów i melodii, które dla naszego europejskiego ucha mogą brzmieć egzotycznie, ale również fascynująco. Na spotkaniu zastanowimy się, jak brzmią współczesne Chiny, a jak mogły brzmieć dawniej, dowiemy się, co muzyka zawdzięcza chińskim wynalazkom oraz jak brzmi tradycyjny chiński instrument zwany bawu.

11. Podróż Jedwabnym Szlakiem (kl. 0–3, kl. 4–8)

Zapraszamy na niezwykłą wyprawę starożytnym Jedwabnym Szlakiem! Naszą podróż rozpoczniemy w dalekich Chinach, skąd tropem baśni i legend podążymy do Azji Centralnej, poznamy fascynującą kulturę starożytnej Persji i współczesnego Iranu oraz dowiemy się, czym się różni tradycja perska od arabskiej. Towarzyszyć nam będzie brzmienie tradycyjnych chińskich, perskich i arabskich instrumentów, które przeniosą nas w świat dawnych karawan, pustynnych szlaków i niezapomnianych przygód.

12. Azja Centralna: od starożytności do dziś (kl. 0–3, kl. 4–8)

Co to za kraj, w którym wyschło morze? Gdzie znajduje się jedno z najdłużej zamieszkanym miast na świecie? Co to jest szaszmaqam? Jak brzmi dojra? Historia i kultura Uzbekistanu i sąsiadujących z nim krajów sięgają tysiący lat wstecz, jednak w Polsce wciąż niewiele o nich wiemy. W czasie warsztatów poznamy fascynującą kulturę Azji Centralnej, w czym towarzyszyć nam będzie brzmienie tradycyjnych azjatyckich instrumentów.

13. Chleb w kulturach świata (kl. 0–3)

Uważa się, że chleb jest znany ludzkości od przeszło 12 tysięcy lat. Przez tak długi okres zmienił swoje oblicze, ale cały czas ma duże znaczenie w wielu kulturach świata. Dowiemy się, z czego można robić chleb, a także jaki jest proces jego powstawania: od ziarna aż do bochenka. Zaznajomimy się również z polskim pieczywem obrzędowym. Dowiemy się, jak powstawały najdawniejsze chleby, jakie pieczywo robi się w innych kulturach i z jakimi zwyczajami jest to związane.

14. Gry i zabawy z różnych stron świata (kl. 0–3, kl. 4–8)

W jakie zabawy bawią się Wasi rówieśnicy mieszkający w innych częściach globu? Czy znają te same gry i zabawy, które my znamy? Z czego wykonane są ich tradycyjne zabawki? Spotkanie będzie okazją do poznania gier i zabaw, w które bawią się dzieci mieszkające w różnych krajach. Podczas zajęć odwiedzimy poszczególne kontynenty, zagramy i pobawimy się w popularne gry i zabawy w różnych częściach globu.

15. Mandala - zajęcia etnograficzno-plastyczne (kl. 0–3, kl. 4–8)

Mandala to symbol harmonii i doskonałości świata. Zajęcia będą okazją do kształcenia warsztatu plastycznego i wyobraźni, gdyż każda osoba spróbuje narysować własną mandalę. Zajęcia mają również na celu uwrażliwienie na różnorodność obyczajów i kultur na świecie.

16. Mity, legendy i opowieści o stworzeniu świata (kl. 0–3, kl. 4–8)

Gdzie mieszkają bogowie i ilu ich jest? Czy świat powstał z wybuchu? Czy może z żółwiego jaja lub wyrósł jak drzewo, a może wyłonił się z wielkiej wody? Uczestnicy warsztatu poznają kilka legend o powstaniu świata, a także wierzenia i symbole z różnych kręgów kulturowych.

17. Sowy – tajemnicze i nieuchwytnie. Wierzenia i symbole z różnych kultur (kl. 0–3, kl. 4–8)

Sowa to ptak nocy, od wieków owiany tajemnicą. Przypisywano jej mądrość i magiczne moce. Wierzenia dotyczące sów pochodzą z różnych zakątków świata. Sowy były związane z bogami, uznawano je za opiekuńcze zwierzęta totemiczne, czy też posądzano o niesienie złych wróżb. Na zajęciach poznamy najciekawsze legendy prezentujące sowy w różnych kulturach. Zastanowimy się, jakie współcześnie nadajemy sowie atrybuty, a także wykonamy pracę plastyczną z sowim motywem.

18. Tańcem przez świat: Irlandia (kl. 0–3)

Podczas zajęć będziemy poznawać kulturę przez taniec. Dowiemy się, że nauka, która bada kulturę i jej wpływ na ludzi to etnologia. Cieleśnie zanurzymy się w dźwięki i kulturę danego obszaru. Na początku osadzimy się w obszarze, porozmawiamy o historii i użyciu tańca, następnie sami będziemy go doświadczać. Na zajęciach wykonamy pracę, która będzie przywoływać elementy kultury Irlandii i tańca irlandzkiego.

19. Tańcem przez świat: Hiszpania (kl. 0–3)

Podczas zajęć będziemy poznawać kulturę przez taniec. Dowiemy się, że nauka, która bada kulturę i jej wpływ na ludzi to etnologia. Cieleśnie zanurzymy się w dźwięki i kulturę danego obszaru. Na początku osadzimy się w obszarze, porozmawiamy o historii i użyciu tańca, następnie sami będziemy go doświadczać. Na zajęciach wykonamy pracę, która będzie przywoływać elementy kultury Hiszpanii i flamenco.

20. Tańcem przez świat: Grecja (kl. 0–3)

Podczas zajęć będziemy poznawać kulturę przez taniec. Dowiemy się, że nauka, która bada kulturę i jej wpływ na ludzi to etnologia. Cieleśnie zanurzymy się w dźwięki i kulturę danego obszaru. Na początku osadzimy się w obszarze, porozmawiamy o historii i użyciu tańca, następnie sami będziemy go doświadczać. Na zajęciach wykonamy pracę, która będzie przywoływać elementy kultury Grecji i zorby.

21. Podróżowanie wczoraj i dziś, czyli kilka słów o współczesnej turystyce (kl. 0–3, kl. 4–8)

Czy zastanawialiście się, jak kilkadziesiąt lat temu wyglądały "wyjazdy na wczasy"? Albo czy kilkaset lat temu ludzie również odpoczywali, wyjeżdżali na wakacje, podróżowali po innych krajach? W czasie zajęć porozmawiamy o historii podróżowania i ewolucji pojęcia turystyka. Zastanowimy się, jakie formy może przybierać podróżowanie oraz jakim typem turysty jesteśmy.

22. W świecie Wayang Kulit. Tradycja indonezyjskiego teatru cieni (kl. 0–3, kl. 4–8)

Podczas warsztatów dzieci poznają Wayang Kulit – tradycyjny indonezyjski teatr cieni. Teatr ten opowiada historie zaczerpnięte z dawnych eposów, lokalnych legend i wierzeń.

Uczestnicy dowiedzą się, kim byli bohaterowie tych opowieści, dlaczego teatr cieni był ważny dla lokalnych społeczności oraz jak za pomocą światła, cienia i lalek przekazywano wiedzę z pokolenia na pokolenie. W części praktycznej dzieci stworzą własne postacie inspirowane teatrem Wayang Kulit.

Etnografia Warszawy

1. Warszawskie rzemiosło (kl. 0–3, kl. 4–8)

Jak powstawały przedmioty codziennego użytku, zanim można było kupić je w sklepie? Kim byli warszawscy rzemieślnicy? Podczas warsztatów dzieci poznają świat dawnych warsztatów – szewców, kowali, introligatorów czy zegarmistrzów. Wspólnie odkryjemy, że rzemiosło pozwala opowiadać historie ludzi i miasta, jego codziennego życia, pracy i dawnych tradycji. W części praktycznej dzieci wykonają własny miniprojekt inspirowany dawnymi warsztatami.

2. Etnografia Wisły (kl. 0–3, kl. 4–8)

Warsztaty edukacyjne, podczas których spojrzymy na historię i znaczenie rzeki Wisły z antropologicznej perspektywy. Porozmawiamy o tym, jakie znaczenia Wisła miała dawniej i ma obecnie dla ludzi i zwierząt, jaki obraz Wisły funkcjonuje w kulturze i społeczeństwie. Opowiemy ciekawostki oraz legendy i opowieści z nią związane, a także „przejdziemy” się z biegiem rzeki.

3. Muzyczna Warszawa – historia i kultura miasta ukryta w piosenkach (kl. 0–3, kl. 4–8)

Co łączy Niemena, Lady Pank i Fogga? Każdy z nich śpiewał o Warszawie, którą znał i z którą był związany. Teksty piosenek mogą stanowić doskonałe źródło wiedzy o historii, zmianach przestrzennych czy atmosferze miasta. Pokazują też realia, w którym przyszło żyć ich twórcom. W czasie warsztatów uczniowie poznają historię stolicy ukrytą w piosenkach – zarówno tych dawnych, powstałych w międzywojniu, jak i tych zupełnie współczesnych.

4. Poszukiwacze warszawskich tradycji (kl. 0–3 kl.4-6)

W czasie warsztatów spoglądamy na miasto z nietypowej strony i przekazujemy wiedzę na temat często pomijanych elementów dziedzictwa kulturowego stolicy. Inspirujemy uczniów do własnych poszukiwań warszawskich tradycji. Prowadzimy zajęcia warsztatowe na podstawie czterech scenariuszy (do wyboru):

- Scenariusz ogólnowarszawski – warsztaty stanowią podstawę tematyki varsavianistycznej, w czasie zajęć uczestnicy poznają warszawskie symbole, elementy infrastruktury miejskiej, ale również kulinaria czy gwarę. Razem wysłuchamy krótkich wypowiedzi mieszkańców Warszawy, by dowiedzieć się, na czym polega praca etnografa-badacza.
- Scenariusz historyczny – na zajęciach nie tylko poznamy tradycje Warszawy, ważne zabytki oraz legendy o Syrence i Bazyliuszku, lecz także przybliżymy kilka historii zwykłych warszawiaków, obejrzymy stolicę na dawnych fotografiach oraz stworzymy naszą subiektywną mapę Warszawy.
- Scenariusz wielokulturowy – zajęcia pokażą, jak różnorodność kulturowa Warszawy wzbogacała i wzbogaca nasze miasto. Zwrócimy uwagę na lokalne przejawy dawnej i współczesnej wielokulturowości (np. kuchnia, muzyka, architektura).

- Scenariusz lokalny – podczas zajęć opowiemy o tym, co najbliższe, a często nieznane, czyli tradycjach i historiach lokalnych, związanych z poszczególnymi dzielnicami i osiedlami. Zachęcimy również do samodzielnych poszukiwań i rozmów z mieszkańcami, sąsiadami, którzy mogą przybliżyć historię i specyfikę danej dzielnicy.

5. Czy można być turystą we własnym mieście? (kl. 4–8)

Z roku na rok Warszawę odwiedza coraz więcej turystów. Codziennie na ulicach można spotkać mieszkańców z całego świata. Podczas warsztatów uczestnicy wcielą się w odkrywców warszawskich tradycji. Wyruszymy w podróż śladami oczywistego, jak i nieoczywistego warszawskiego dziedzictwa.

Warsztaty odbywają się w ramach projektu „Etnograficzne lato w mieście” realizowanego przez Stowarzyszenie „Pracownia Etnograficzna” im. Witolda Dynowskiego. Projekt współfinansuje m.st. Warszawa.

projekt współfinansuje
miasto stołeczne
Warszawa